

رونمایی از نخستین طرح وزیر کار برای اشتغالزایی

بفرمایید بیگاری

نسرین هزاره مقدم

در یک سال اخیر، نمونه‌های آشکاری از تعرض به حقوق کار را شاهد بوده‌ایم؛ از اصلاحات پارامتریک سازمان تامین اجتماعی تحت عنوان «طرح توانمندسازی سازمان تامین اجتماعی» پیشنهادی اتاق بازرگانی گرفته تا متون پیشنهادی به دولت سیزدهم در چارچوب «دیدگاه‌های گنج‌آفرین و رنج‌آفرین» و در نهایت، طرح در ظاهر اصلاحی نمایندگان مجلس یازدهم برای الحاق یک تبصره به ماده ۴۱ قانون کار که با هدف به کرسی نشاندن «مزد توافقی» در کارگاه‌های روستایی.

فعالان کارگری از این طرح‌ها که در چارچوب تسهیل فضای کسب و کار، تدوین و راه‌اندازی می‌شوند، به یک عنوان کلی یاد می‌کنند: «تلاش برای مقررات‌زدایی و ارزان‌سازی کارگران». به مواردی نیز که نمی‌توان متن صریح قوانین بالادستی را تغییر داد، این عده راهی کوتاه‌تر، انتخاب می‌کنند: صدور بخشنامه و آیین‌نامه.

مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی یا کاربی‌مزد وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی دولت سیزدهم که معتقد است رئیس‌جمهور یک اقتصاددان (منظور خود وزیر) را برای تصدی این پست انتخاب کرده تا معضلات اقتصادی کشور از طریق وزارت کار، حل و فصل شوند، یک ماهی است که از طرح خود برای ایجاد حداقل یک میلیون و ۸۵۰ هزار شغل تا پایان سال ۱۴۰۱ خبر داده است. با این حال وی در این مدت، جز ارائه شعارهای کلی مثل طراحی زیست‌بوم اشتغال جزییاتی از این طرح را ارائه نکرده بود تا اینکه شانزدهم مهر ماه سال جاری، وزارت

تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بخشنامه‌ای خطاب به استانداران سراسر کشور صادر کرده که عنوان آن «دستورالعمل اجرایی طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی» است.

این بخشنامه، اهداف به ظاهر زیبا و اقناع‌بخشی دارد اما زیر پوسته بندهای آن، چیزی جز احیای طرح استاد-شاگردی در کارگاه‌های مختلف در تمام استان‌های کشور دیده نمی‌شود. طبق این بخشنامه کارگرانی که حداقل سن آنها باید ۱۵ سال تمام باشد، باید یک سال کامل به رایگان برای کارفرما کار کنند. هر دوره آموزشی حداقل ۱۰۰ ساعت تعریف شده و نکته اینجاست که هیچ سقف سنی برای این مهارت‌آموزی واقعی تعریف نشده و ظاهراً کارفرمایان می‌توانند کارگر ۳۰ یا حتی ۴۰ ساله را در قالب این طرح، به عنوان مهارت‌آموز به کار بگیرند و حتی یک ریال به او در طول این یک سال نپردازند!

تبصره یک ماده ۵ این بخشنامه می‌گوید: مهارت‌آموز هر روز حداقل ۴ ساعت و حداکثر ۸ ساعت باید کار کند. تبصره ۲ ماده ۵ همین بخشنامه هم می‌گوید: طرفین این قرارداد آموزشی هیچ حقی برای مطالبه وجه ندارند؛ این تبصره یعنی یک سال تمام کار کردن در محیط کار واقعی بدون دریافت ریالی از مزد یا وجه!

کارکن ولی حقی ندارید

در همان تبصره یک ماده ۵ این بخشنامه بندی است که می‌گوید: انعقاد این قرارداد آموزشی و گذراندن یک سال به عنوان مهارت‌آموز در کارگاه، هیچ حقی برای جذب یا استخدام ایجاد نمی‌کند. این بندهای این معانست که مهارت‌آموزی که حداقل ۱۵ سال سن دارد، بعد از گذراندن این یک سال که در طول آن روزی بین

۴ تا ۸ ساعت، رایگان برای کارفرما کار کرده، نمی‌تواند ادعای جذب یا استخدام داشته باشد به عبارتی بعد از این یک سال، همه چیز ناعادلانه تمام می‌شود و در پایان، کارفرما خیلی راحت می‌تواند بگوید «بفرمایید، دیگر به شما نیازی ندارم»!

این بند، یعنی عدم ایجاد حق برای جذب و استخدام، ناعادلانه‌ترین بند این بخشنامه است. همین بند به کارفرمایان اجازه می‌دهد، از خیل عظیم ارتش بیکاران کشور در همه سنین و با هر سطحی از تخصص و مدرک دانشگاهی، نیروهایی را به عنوان کارآموز رایگان به بیگاری بگیرند و بعد از یک سال کار، نیروها را با دست خالی از کارگاه بیرون کنند و باز بروند سراغ «مهارت‌آموزان جدید»!

کالایی‌سازی بیمه

بایمیه مسئولیت مدنی

مساله بعد این است که کارآموزان یا همان مهارت‌آموزان در محیط کار واقعی، بیمه نیستند و در لیست بیمه تامین اجتماعی کارفرما قرار نمی‌گیرند. نه تنها جای بیمه کارگری و تامین اجتماعی برای این بخش از نیروی کار به شدت خالی ست، بلکه شاهد کالایی‌سازی بیمه با ورود به مقوله بیمه مسئولیت مدنی هستیم. در تبصره ۲ این بخشنامه آمده است: «مهارت‌آموزان طی دوره مهارت‌آموزی، تحت پوشش بیمه مسئولیت مدنی قرار خواهند گرفت». مرکز رسیدگی به اختلافات میان کارفرما و مهارت‌آموز نیز اداره فنی و حرفه‌ای شهرستان مربوطه است. البته وقتی کارآموز حقی ندارد و خبری از دستمزد یا بیمه نیست، دیگر به نظر نمی‌رسد بتواند شکایتی داشته باشد یا در مرجعی، احقاق حق کند.

بخشنامه وزارت کار می‌گوید که انعقاد قرارداد آموزشی و گذراندن یک سال به عنوان مهارت‌آموز در کارگاه، هیچ حقی برای جذب یا استخدام ایجاد نمی‌کند یعنی در پایان یک سال، کارفرما خیلی راحت می‌گوید دیگر به شما نیازی ندارم

«حسان سهرابی»، فعال کارگری و نماینده کارگران در شورای عالی حفاظت فنی و بهداشت کار وزارت کار در ارتباط با طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی و مختصات آن می‌گوید: اول باید پرسید که این طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی است یا همان استاد شاگردی منسوخ؟ جالب است که همه طرح‌ها و بخشنامه‌های دولت‌ها از ماده ۱۰۸ قانون کار شروع می‌شود و به همانجایی ختم می‌شود و ماده ۷ قانون کار همواره مسکوت می‌ماند. امروز سرمایه‌داران متمرکز در اتاق بازرگانی، بابت کاهش هزینه‌هایشان در فرایند تولید، به شدت به دست و پا افتاده‌اند اما صرفاً سهم دستمزد و موارد حمایتی قانون کار را مانع تولید می‌دانند. متأسفانه به دنبال جراحی غیراصولی قانون کار و تامین اجتماعی هستند و تنه‌ای سود بیشتر می‌اندیشند؛ سودی که به قیمت استثمار کارگران تمام می‌شود.

هر روز نام‌ها تغییر می‌کنند

به گفته سهرابی، هر روز اسم طرح‌ها را تغییر می‌دهند و اگر از در نتوانند، از دیوار ورود می‌کنند و قانون کار را هدف می‌گیرند: «ابتدا به طرح پارامتریک به سمت بازنگری در

قانون مشاغل سخت و زیان‌آور رفتند. بعد از آن که با مقاومت روبه‌رو شدند، در سناریویی شسته رفته و از پیش نوشته شده، اسم طرح را عوض کرده و تحت عنوان توانمندی صندوق تامین اجتماعی ورود کردند. به همین ترتیب، دیروز با طرح استاد و شاگردی ورود کردند و امروز طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی را در دستور کار قرار داده‌اند». وی به چند نکته اساسی اشاره می‌کند: «ا یا از دیدگاه مراجع دینی و استفتائات، می‌توان نیرویی را برای یک سال تمام، روزی ۴ الی ۸ ساعت به صورت کاملاً رایگان به کار گرفت؟ استانداردهای کشورهای مرفعی و پیشرفته برای آموزش شغلی چگونه است؟ اگر قرارداد نیروی کار یک سال تمام، برای یادگیری و مهارت‌آموزی تن به بیگاری بدهد و یک ریال مزد نگیرد، پس آموزش ضمن خدمت و دوره‌های ضمن کار برای چیست؟ آیا در نظام آموزشی رسمی، طرح‌هایی مثل طرح کاد وجود ندارد که هدف از آنها، مهارت‌آموزی حین تحصیل است؟ مگر دانشجویان به عنوان واحد درسی، دوره کارآموزی در محیط کار ندارند، پس دیگر چه نیازی به این طرح است؟»

او به شرایط فسخ قرارداد مهارت‌آموزی در ماده ۶ بخشنامه انتقاد می‌کند، شرایط بسیار سختی که همه مسئولیت را بر گرده کارگر گذاشته است، آن هم کارگری که قرار نیست مزد بگیرد: «غیبت غیرموجه بیش از ۵ روز، عدم نیاز واحد پذیرنده، عدم رعایت مقررات انضباطی و...».

نماینده کارگران در شورای عالی حفاظت فنی به بخش دیگری از این طرح نیز معترض است: «ما به مساله کالایی‌سازی بیمه به شدت معترضیم ولی می‌بینیم در این طرح صراحتاً اعلام شده کارگران تحت پوشش بیمه مسئولیت مدنی هستند؛ بیمه‌ای که ایمنی کارگران را به طور جدی به مخاطره می‌اندازد. در عین حال، مغایرت این طرح با ماده ۳۳ قانون تامین اجتماعی مشهود است. ماده ۳۳ قانون می‌گوید که حق بیمه کارآموزان باید به نسبت مزد یا حقوق آنها پرداخت شود و در هر حال میزان حق بیمه در این مورد، نباید از میزانی که به حداقل

طبق بخشنامه جدید وزارت کار، مهارت‌آموز هر روز باید حداقل ۴ ساعت و حداکثر ۸ ساعت کار کند و طرفین این قرارداد آموزشی هیچ حقی برای مطالبه وجه ندارند؛ یعنی یک سال تمام کار کردن بدون دریافت ریالی کارمزد یا وجه

مزد یا حقوق تعلق می‌گیرد کمتر باشد. در صورتی که مزد یا حقوق کارآموز کمتر از حداقل دستمزد باشد پرداخت مابه‌التفاوت حق بیمه سهم کارآموز به عهده کارفرما خواهد بود.» حمایت از اطفال و نوجوانان نیز تعارض دارد چرا که این قانون هر نوع سوء رفتار یا بهره‌کشی اقتصادی از نوجوانان را ممنوع کرده است: «ماده ۱۵ این قانون می‌گوید هر شخصی برخلاف مقررات قانون کار مرتکب بهره‌کشی اقتصادی از اطفال و نوجوانان موضوع ماده (۲) این قانون شود، علاوه بر مجازات‌های مذکور در قانون کار به مجازات حبس درجه شش قانون مجازات اسلامی نیز محکوم می‌شود.»

بزرگ بیگاری و استثمار با قانون

تعارضات قانونی، انسانی و حقوقی این طرح بسیار است. طرحی که فقط یک کف سنی ۱۵ ساله تعریف کرده و به کارفرمایان، همان‌هایی که به دنبال اصلاح قانون کار و ماده ۴۱ آن برای به کرسی نشاندن مزد بیگاری هستند، اجازه می‌دهد یک نیروی جوان جوایی کار را بدون در نظر گرفتن سن، تخصص و مدرک دانشگاهی، برای یک سال تمام به رایگان به کار گیرند، مورد بهره‌کشی قرار دهند و بعد از اتمام این دوره، بدون هیچ تعهد یا الزامی، او را به بیرون کارگاه هدایت کنند. سوال اینجاست که طراحان چنین بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌هایی که گویا به شدت مشغول فعالیت هستند و هر روز و هر هفته، از یک مانیفست جدید ضد قانون کار رونمایی می‌کنند، چطور بدون توجه به اسناد بالادستی، به استثمار و جهه‌قانونی‌ورس می‌بخشند؟

را پیش فروش می‌کرد. گویا سرمایه‌گذار خارجی می‌خواهد کاری که با کارخانه تهران کرده با کارخانه تبریز هم انجام دهد. به گفته این کارگر، در کل کشور ۴ تا ۵ کارخانه تولید خمیرمایه بیشتر نداریم و کارخانه ایران مایه تبریز از سال ۱۳۴۶ بزرگترین و اولین صادرکننده خمیرمایه در خاورمیانه بود. وی می‌گوید: در این ۹ ماه از مسئولان مختلف تقاضای کمک کردیم و هم در دولت قبل و هم در دولت جدید جلساتی با مسئولان گذاشتیم. در دولت جدید تا حدودی فشارهایی به مدیران این کارخانه وارد شده که اگر کارخانه برایتان سود ندارد آن را واگذار کنید اما تا الان هیچ اتفاقی نیفتاده است. برخی از این کارگران بیش از ۱۵ سال سابقه کار دارند و سن آنها بالای ۴۰ سال است. آنها می‌گویند کارمان سخت و زیان‌آور است و تنها چند سال تا بازنشستگی فاصله داریم اما فعلاً از کار اخراج شده‌ایم و صدایمان به جایی نمی‌رسد.

مالی و مشکلات خانوادگی تسویه حساب کردند و به دنبال بیمه بیکاری و شغل دیگر رفتند اما حدود ۲۷ نفر تسویه نکردند و به اداره کار شکایت کردند که رای اداره کار ابقا به کار کارگران و پرداخت حق‌السعی بود.

او گفت: با وجود اینکه رای بازگشت به کار گرفته‌ایم اما ما را به کارخانه راه نمی‌دهند و می‌گویند حق‌السعی خود را بگیرد و به کارخانه نیاید چون کارخانه تعطیل است. ایران مایه پیشتر یک کارخانه نیز در تهران داشت. کارخانه تهران در سال ۸۷ خریداری شد و در سال ۸۹ با این ادعا که می‌خواهند کارخانه تبریز را توسعه بدهند، بسته شد. ابتدا تمام تجهیزات و بعد زمین آن کارخانه فروخته شد و آن کارخانه به طور کامل از چرخه تولید خارج شد.

کارگر این کارخانه معتقد است که ادعای زبان‌ده بودن کارخانه بی‌اساس است. زمانی این کارخانه از سه ماه قبل محصولات خود

خواهد شد و از شما دعوت به کاری نمی‌کنیم. در این مدت تعدادی از کارگران به دلیل فشار

نکنیم، حقوق دو ماه‌سار را پرداخت کردند و گفتند ۶ ماه دیگر کارخانه مجدداً راه‌اندازی

تعدادی از کارگران شرکت ایران مایه تبریز از تعطیلی این کارخانه خبر دادند و گفتند: کارخانه ایران مایه که متعلق به یک سرمایه‌دار ترکیه‌ای است، از ابتدای سال ۱۴۰۰ تعطیل شده است.

یکی از این کارگران که خواست نامش فاش شود، در تشریح ماجرا به اینا گفت: آذر ماه ۱۳۹۹ حدود ۴۰ نفر از کارگران این کارخانه اخراج شدند و به آنها گفته شد بعد از ۳-۴ ماه مجدداً واحد مربوطه راه‌اندازی خواهد شد و آنها به کار برمی‌گردند اما نه تنها این کارگران به کار برنگشتند بلکه در ۲۲ اسفند ۹۹ مابقی کارگران که ۱۱۰ نفر بودند نیز اخراج شدند.

این کارگر ادامه داد: برای اینکه شکایت

معوقات مزدی کارگران عظیم خودرو به ۷ ماه رسید

یکی از کارگران شاغل در کارخانه «عظیم خودرو» در بروجرد از حدود ۷ ماه تأخیر در پرداخت حقوق ۱۸۰ کارگر قراردادی این کارخانه به دلیل متوقف شدن فعالیت آن خبر داد. این کارگر در گفت‌وگو با اینا گفت: فعالیت شرکت عظیم خودرو از چندین ماه پیش به سبب برخی مشکلات قضایی متوقف شده و حدود ۱۸۰ کارگر دیگر کاری برای انجام ندارند.

وی با بیان اینکه ادامه روند توقف تولید در این کارخانه مشکلات زیادی را برای کارفرما و کارگران ایجاد کرده، افزود: کارگران با حدود ۷ ماه حقوق معوقه، مشکلات معیشتی زیادی پیدا کرده‌اند. کارفرما هم به دلیل برخی مشکلات قضایی امکان ادامه تولید را ندارد. این کارگر گفت: دلیل متوقف شدن فعالیت این کارخانه شکایت شماری از طلبکاران مالی که غالباً مشتریان محصولات پیش‌فروش شده کارخانه بودند، است. از قرار معلوم کارفرما امکان انجام تعهداتش را نداشته است. وی با بیان اینکه مشکلات معیشتی کارگرانی که مستقیم و غیرمستقیم با این واحد همکاری دارند به تبع عدم دریافت حقوق روزبه‌روز بیشتر می‌شود، تصریح کرد: بی‌توجهی مسئولان به وضعیت کارگران و کارخانه باعث گسترده شدن مشکلات خواهد شد.

رئیس کمیسیون اجتماعی:

امیدواریم نتیجه اقدامات دولت در سفره مردم دیده شود

رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس درباره ارزیابی عملکرد وزیر کار گفت: اکنون برای قضاوت زود است. با توجه با اینکه اعضای دولت شروع به یک‌سری عزل و نصب‌ها کرده‌اند و این طبیعت دوران گذار و تغییر دولت است، باید به دوستان این فرصت را بدهیم که بتوانند تغییری که مدنظر دارند را انجام دهند. به گزارش اینا، ولی اسماعیلی ادامه داد: درباره مساله کار و اشتغال، در نخستین جلسه شورای عالی اشتغال که هرگز ار شد، آقای عبدالملکی برنامه مدونی برای اشتغالزایی رونمایی کرد و تقسیم کار هم انجام شد. وی اضافه کرد: به برگزاری ماهانه جلسات شورای عالی اشتغال امیدواریم به این جهت که در این جلسات هم مجلس، هم دولت، هم صاحبان سرمایه و هم کارشناسان صاحب‌نظر حضور دارند و می‌تواند یک بازدهی و خروجی خوبی داشته باشد. در رئیس کمیسیون اجتماعی گفت: تمام تلاش‌مان این است که در کوتاه‌ترین مدت، برنامه‌هایی که دولت و آقای عبدالملکی داشتند را مردم در سفره‌شان احساس کنند. این قولی است که ما هم به مردم دادیم. به نظر من کارها و اقداماتی شروع شده و امیدواریم که دولت بتواند منابع مالی را تامین کند اگر تامین منابع مالی مناسب انجام شود و امور بر اساس برنامه‌ریزی دقیق جلو برود، در آن زمان مایه توانیم نظر بدهیم که این وزیر موفق بوده یا نبوده است.

نایب رئیس کمیسیون اقتصادی:

باید به مشکلات معیشتی و اشتغال کارگران توجه جدی شود

کاظم موسوی گفت: باید به مشکلات معیشتی و اشتغال کارگران توجه جدی شود و امیدواریم کمیسیون اجتماعی مجلس به این موضوعات توجه جدی داشته باشد. به گزارش خبرگزاری فارس، نایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس با اشاره به مشکلات امنیت شغلی و معیشت کارگران تأکید کرد: مشکلات معیشتی مردم به جایی رسیده که دهک‌های پایین جامعه تحت فشار هستند و این فشارها در استان‌های محروم کشور مثل سیستان و بلوچستان، کرمان، خوزستان و اردبیل بیش از انتظار است.

افزایش وام ضروری بازنشستگان کشوری به ۱۲ میلیون تومان

عملکرد سه‌ماهه صندوق بازنشستگی کشوری در دولت سیزدهم تشریح شد. به گزارش مرکز روابط عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت کار، تسهیلات وام ضروری بازنشستگان کشوری از ۱۰۰ به ۱۲۰ میلیون ریال برای ۳۰۰ هزار نفر با کارمزد ۴ درصد و بازپرداخت ۳۶ ماهه اجرایی شده است. در این گزارش تصریح شده است: در آبان ۱۴۰۰ نزدیک به ۴۰۰ هزار نفر برای دریافت این تسهیلات به صورت غیرحضور و اینترنتی ثبت‌نام کردند که قرار است پس از بررسی و اولویت‌بندی ۳۰۰ هزار نفر را واجدین شرایط در دو مرحله و هر مرحله شش نوبت، وام خود را بدون نیاز به مراجعه حضوری و طی شدن فرایندهای بانکی و مالی دریافت کنند.

خبر

کارگران ایران مایه تبریز:

کارخانه وابسته و کارگران را اخراج کردند